

12.1 Uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård

Uppsökande verksamhet

1999-01-01 infördes ett ekonomiskt stöd för uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård i samband med sjukdom och funktionsnedsättning. Det innebär att den som omfattas av tandvårdsreformen får lägga sin tandvårdskostnad till högkostnadskortet för hälso- och sjukvård.

- Kommunen ansvarar för att identifiera de som ska ingå i personkretsen och erbjuda möjligheten till uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård
- Landstinget ansvarar för att uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård erbjuds alla som enligt tandvårdslagen och -förordningen omfattas av stödet

De personer som har rätt till uppsökande verksamhet ska skriftligen erbjudas **en avgiftsfri munhälsobedömning per år**. Den berättigade vårdtagaren ska också skriftligen acceptera eller avböja detta erbjudande. Erbjudandet förvaras bland vårdtagarens övriga handlingar t ex omvårdnadsjournal etc. Den vårdgivare som lämnat erbjudandet ansvarar också för att det skriftliga svaret samlas in och kontaktar därefter tandhygienisten/tandläkaren som i sin tur tar kontakt med boendet och bokar tid för munhälsobedömningen.

Nödvändig tandvård

De personer som bedöms ha rätt till uppsökande verksamhet har också rätt till nödvändig tandvård för samma avgift som för öppen hälso- och sjukvård. För att få nödvändig tandvård ska vårdtagaren ha ett ”Intyg om rätt till nödvändig tandvård”. Intyget utfärdas av behörig utfärdare. Utfärdaren ska vara väl insatt i vårdtagarens behov av vård och omsorg.

Munhälsobedömning är inte en förutsättning för att en person ska få nödvändig tandvård enligt den öppna hälso- och sjukvårdens avgiftssystem. Dels kan munhälsobedömning inte hunnit bli genomförd innan behovet av nödvändig tandvård uppstått, dels kan individen ha valt att avstå från munhälsobedömningen. Däremot ska det alltid anges på intyget om vårdtagaren tackat ja eller nej till en munhälsobedömning.

Nödvändig tandvård innebär att tandläkare eller tandhygienist utför den tandvård som behövs för att man ska kunna tugga och tala på ett bra sätt och att man får hjälp med tandvård som förebygger sjukdomar i munnen. Vilken tandvård som kan bli aktuell avgörs i varje enskilt fall beroende på allmäntillstånd, tandhälsa och möjlighet att tillgodogöra sig behandlingen. Den person som är berättigad till nödvändig tandvård har rätt att välja tandvårdsföretag.

Målgrupper som har rätt till uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård

Enligt Tandvårdslagen¹ ska den uppsökande verksamheten och den nödvändiga tandvården bedrivas bland personer som

- bor i boenden där kommunen har hälso- och sjukvårdsansvaret
- får hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård)
- bor i eget boende och har ett mycket stort behov av vård och omsorg en stor del av dygnet

omfattas av Lagen om stöd och service åt vissa funktionshindrade (LSS 1993:387)

- har psykossjukdom eller annan psykisk störning som varat längre än ett år

Tandvårdsintyget utfärdas av kommunens biståndshandläggare, chef/sjuksköterskor vid särskilt boende, LSS-handläggare, eller läkare inom psykiatri. Den som skriver intyg ska vara registrerad som intygsskrivare hos tandvårdsstödsenheten.

Intyget

Intygsutfärdaren registrerar intyget via en webbsida, <https://tandvard.sll.se/start/>, därefter skickas intyget från Tandvårdsstödsenheten till personens folkbokföringsadress eller annan adress som angetts i ansökan.

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

MAS ansvarar för att patienterna får en säker, ändamålsenlig hälso- och sjukvård av god kvalitet samt utfärdar riktlinjer för en god munhälsovård och följer upp riktlinjerna i verksamheten.

MAS är kontaktperson gentemot Tandvårdsstödsenheten och lämnar information om handläggare som ska utfärda tandvårdsintyg.

Verksamhetschef

I ansvaret ingår

- samarbete och samverkan med SLL tandvårdsenheten och aktuellt tandvårdsföretag för uppsökande verksamhet
- avgöra vilka som är berättigade till tandvårdsstödet och förmedla erbjudanden till dessa om munhälsobedömning årligen
- ansvara för förberedelser vid nödvändig tandvård
- säkerställa att all omvårdnadspersonal genomgått munvårdsutbildning

Omvårdnadsansvarig sjuksköterska (OAS)

OAS ska utifrån sitt hälso- och sjukvårdsuppdrag erbjuda en årlig munhälsobedömning med början när en boende flyttar in på ett särskilt boende. Bedömningen rubriceras som Riskbedömning - munhälsa (ROAG i Senior Alert – Blankett 12.1) och ska dokumenteras i omvårdnadsjournalen.

OAS ansvarar för att patienten blir erbjuden en munhälsobedömning av tandläkare/ tandhygienist. När patienten tackar ja ska även ett samtycke om överlämnande av information avseende aktuella läkemedel och hälsotillstånd inhämtas. Sjuksköterskan ska dokumentera i journalen om patienten accepterat eller avböjt munhälsobedömningen och om informationen får lämnas ut.

Enhetschefen ansvarar för att

- i samverkan med tandvårdsföretaget planera för personalens munvårdsutbildning
- det vid behov finns personal närvarande vid munhälsobedömning
- inför nödvändig tandvård, vid behov, stödja vårdtagaren
- bjuda in tandhygienist till personalträffar för att ge all personal grundläggande kunskaper om munvård
- munvård ingår i introduktionen av nyanställd personal och vikarier

Omvårdnadspersonalens ansvarar för att

- de som behöver hjälp får stöd i den dagliga munvården
- kontakta sjuksköterskan om de upptäcker brister i den boendes munhälsa
- skriva avvikelser vid brister i den dagliga munvården
- medverka vid munhälsoutbildningar
- vid behov stödja vårdtagaren i samband med uppsökande munhälsobedömning och nödvändig tandvård
- stödja vårdtagaren så att tandvårdsintyget finns med vid behandlingen
- ta emot instruktion om fortsatt munvård – se munvårdskort som överlämnas från tandvårdsutföraren

Uppföljning/kvalitetssäkring

MAS håller kontakt med Tandvårdstödsenheten. Uppföljning av munhälsobedömningar, personalens munhälsoutbildningar samt redovisade av avvikelser presenteras i MAS årliga patientsäkerhetsberättelse.

Avvikelse rapporter

I de fall tandvårdsutföraren inte sköter sitt uppdrag på ett korrekt sätt gentemot patient eller kommunens verksamhet ska en avvikelse rapport skrivas och översändas till MAS. MAS rapporterar vidare till Tandvårdstödsenheten som tandvårdsutföraren.

Brister i mun- och tandvården ska rapporteras enligt gällande riktlinjer för avvikelse rapportering.

***Blankett 12.1 Riskbedömning munhälsa enl. ROAG**

Länk: <http://plus.rjl.se/senioralert> - Munhälsa

¹Tandvårdslagen (TL) 1985:125 8a §

* SFS 1998:1338 Svensk författningssamling, Tandvårdsförordningen

* Socialstyrelsens meddelandeblad 2004, "Vägledning för landstingets särskilda tandvårdsstöd enligt tandvårdslag och tandvårdsförordning samt samverkan mellan kommuner, primärvård och tandvård"

* SLL, Mars 2009 Uppsökande verksamhet, nödvändig tandvård för vissa äldre och funktionshindrade, anvisningar för kommunens personal.